

آشتی با کتابخانه

نرگس معینی
معلم کتابخوانی منطقه ۵

امروزه در بسیاری از مدارس، کتابخانه‌ها به سالن‌هایی خلوت و بدون هیجان تبدیل شده‌اند که جز در زمان امتحانات، کمتر کسی به آن‌ها سر می‌زند. شاید این فعالیت‌های کوچک منبع الهامی برای مسئولانی باشد که در فکر جذابیت بیشتر این محیط‌ها و رونق دادن به آن‌ها هستند.

۱. مخزن باز و مجوز ورود به دنیای

کتاب‌ها: در کتابخانه‌هایی که مخزن باز دارند، دانش‌آموزان به‌طور مستقیم با کتاب‌ها روبه‌رو می‌شوند و کتابی را که با نیازهایشان همخوانی بیشتری داشته باشد، انتخاب می‌کنند. اگر مخزن کتابخانه مدرسه شما بسته است، این فرصت را از دانش‌آموزان دریغ نکنید و تبدیل آن به مخزن باز را به‌عنوان یکی از راه‌های جذابیت بیشتر کتابخانه در نظر داشته باشید.

۳. به ترتیب الفبا: برای دانش‌آموزان

کم‌سن‌تر، یافتن کتاب در قفسه‌ای که به ترتیب الفبایی چیده شده است، اندکی چالش‌برانگیز است. برای آشنایی بیشتر آن‌ها با این نوع چینش، این بازی را اجرا کنید: به هر کس ده کتاب از نویسنده‌های مختلف بدهید. سپس از آن‌ها بخواهید کتاب‌ها را به‌صورت الفبایی، براساس نام خانوادگی مؤلف بچینند. به برنده این مسابقه سرعت یک جلد کتاب جایزه دهید.

۲. مسابقه کتاب‌یابی: بعد از اینکه دانش‌آموزان را با رده‌بندی دیوپی آشنا

کردید، آن‌ها را به چند گروه تقسیم کنید. سپس، فهرستی شامل شماره راهنمای تعدادی از کتاب‌ها را به هر گروه بدهید. اعضای گروه‌ها را به صف کنید و سوت شروع مسابقه را به صدا درآورید. نفر اول هر صف باید کتاب اول را به کمک شماره راهنمای آن پیدا کند. پس از بازگشت نفر اول با کتاب درست، نفرات بعدی به نوبت به دنبال کتاب‌های خود می‌روند. هر گروهی که تمام عناوین فهرست خود را زودتر بیابد، برنده می‌شود. پس از این بازی، دیگر پیدا کردن یک کتاب با کمک اعداد عجیب و غریبی که روی آن نوشته شده است، سخت به نظر نمی‌آید.

۴. کتابخانه‌ای برای فیلم‌بین‌ها:

برنامه‌های نمایش فیلم معمولاً پرمخاطب‌اند. گاهی فیلمی اقتباسی را در مدرسه اکران کنید. از پیش اطلاع‌رسانی کنید تا دانش‌آموزان فرصت کنند کتاب مربوط به آن را بخوانند. بعد از اکران، جلسه‌ای برای گفت‌وگو درباره داستان و فیلم برپا کنید.

۵. کتابخانه چینی: چینش و دکوراسیون کتابخانه را دست کم نگیرید؛ مثلاً:

- هر فصل دکوراسیون را تغییر دهید و میز کتابی متناسب با آن فصل نیز برپا کنید؛ مثلاً، «ماهگیر و بهار» مژگان کلهر احتمالاً به درد میز کتاب بهاره شما می‌خورد.
- اگر قفسه‌های کتابخانه را براساس گونه (ژانر) کتاب‌ها چیده‌اید، سعی کنید جلوی هر قفسه را نیز براساس ژانر تزیین کنید؛ مثلاً مجسمه شازده کوچولو و ویلی وانکا را در حوالی قفسه داستان‌ها بگذارید و گلدان‌ها را در کنار قفسه کتاب‌های علمی.
- لمکده بسازید؛ کتابخانه را به مکانی تبدیل کنید که می‌توان در آن به راحتی لم داد و کتاب خواند. چنین محیطی در مدرسه قطعاً دانش‌آموزان را به خود جذب خواهد کرد.

۶. چشیدن مزه کتاب‌ها: روی هر یک از صندلی‌های

کتابخانه یک کتاب یا مجله قرار دهید؛ حال به دانش‌آموزان بگویید یک صندلی را انتخاب کنند و کتاب یا نشریه روی آن را ورق بزنند و ببینند. هر سه دقیقه یک بار افراد را جابه‌جا کنید. پس از اینکه همه افراد تک تک کتاب‌ها و نشریات را دیدند، از آن‌ها بخواهید هر کدام را که بیشتر به دلشان نشست است، به امانت ببرند. با این فعالیت، امکان برخورد با انواع مختلف منابع مکتوب و انتخاب از میان آن‌ها برای دانش‌آموزان فراهم می‌شود.

۷. چینش قفسه‌ها: با توجه به

ویژگی‌های مرکزی که در آن کار می‌کنید، تصمیم بگیرید که می‌خواهید کتاب‌ها را به چه ترتیبی بچینید. دیوپی، براساس گونه کتاب (ژانر) یا گروه سنی؟ هر یک از این شیوه‌ها مزایا و معایب خودش را دارد و شما باید با سنجش شرایط مدرسه‌تان، تصمیم بگیرید کدام مناسب‌تر است.

۸. دیدار با

نویسندگان: برگزاری جشن امضای کتاب و دعوت از نویسندگان در مدرسه فضایی هیجان‌انگیز و جذاب ایجاد می‌کند که در تشویق دانش‌آموزان به کتاب‌خوانی مؤثر است.

۹. حلقه کتاب‌خوانی: حلقه‌های کتاب‌خوانی فرصتی ایده‌آل برای درگیر کردن دانش‌آموزان

با کتاب‌ها هستند. هر دو هفته (یا هر ماه) با هم یک کتاب بخوانید و در حلقه کتاب درباره آن گفت‌وگو کنید. برای جذاب‌تر کردن این جلسات می‌توانید از این ایده‌ها استفاده کنید:

- خوراکی‌ها همه چیز را جذاب‌تر می‌کنند! سعی کنید هر دفعه، براساس کتابی که خوانده‌اید، پذیرایی خاصی برای حلقه‌تان فراهم آورید. بحث درباره حیمز و هلوی غول پیکر در حال خوردن هلو قطعاً تجربه‌ای به یاد ماندنی است!
- بخشی از حلقه را به نمایش اختصاص دهید؛ مثلاً، از چند نفر از اعضای حلقه بخواهید صحنه‌ای از کتاب را به صورت پانتومیم اجرا کنند و بقیه اعضا حدس بزنند چه قسمتی در حال اجراست.

۱۱. بازی‌های متنوع: اگر زنگ کتاب‌خوانی دارید، به اجرای این

بازی‌ها فکر کنید:

- جلدشناسی: یکی از دانش‌آموزان روی تخته جلد کتابی را ترسیم می‌کند. هر کس زودتر از همه نام کتاب را بگوید، برنده است.
- جمله اول: دانش‌آموزان را به گروه‌های دو نفره تقسیم کنید. در هر گروه، یکی از این دو نفر چشمش را می‌بندد و دیگری از بین کتاب‌هایی که با هم خوانده‌اند، یکی را برمی‌دارد و جمله اولش را می‌خواند. نفر اول باید حدس بزند جمله مربوط به چه کتابی است.

۱۰. برگزاری تور کتاب‌گردی: دانش‌آموزان

را گاه به گاه به کتاب‌فروشی ببرید. اولاً، اردو به خودی خود برای بچه‌ها جذاب است و خاطره‌ای به یادماندنی در ذهن آن‌ها ثبت خواهد کرد. ثانیاً، دادن حق انتخاب کتاب‌های مختلف به دانش‌آموزان اهمیت بسیاری دارد. شما می‌توانید یک هفته بعد از این اردو، جلسه‌ای برگزار کنید و از بچه‌ها بخواهید کتابی را که گرفته‌اند به بقیه معرفی کنند.